

Mavzu: O'zbekistonning mintaqaviy tashkilotlar doirasida ko'ptomonlama hamkorligi

O'zbekiston tarixi fani o'qituvchisi

Islamova S.

O'tilgan mavzuni takrorlash.

- Orol muammosini bartaraf etish bo'yicha qanday tadbirlar amalga oshirildi?
- O'zbekiston BMTga a'zo bo'lishining ahamiyatlari haqida gapiring.
- Markaziy Osiyo xaritasidan transchegaraviy daryolarni toping va sharhlang.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi.

TIAME

- O'zbekiston tashqi siyosatining diqqat markazida Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi doirasidagi mamlakatlar bilan o'zaro teng manfaatli aloqalarni mustahkamlash bo'ldi. Chunki sovet davrida hukm surgan boshqaruvning markazlashtirilgan ma'muriy- buyruqbozlik usuli, mustabidlik siyosati sobiq ittifoq tarkibiga kirgan mamlakatlarni iqtisodiy jihatdan bir-biriga shunday bog'lab qo'ygan ediki, natijada ular o'zaro qaramlik domiga tushib qolgan edilar sobiq ittifoq tarkibidan ajralib chiqqan yosh mustaqil davlatlar buni chuqur his qilar va mavjud qiyinchiliklar hamda iqtisodiy inqirozdan chiqishning, mustabid siyosat asoratidan qutulishning birdan-bir yo'li bir yoqadan bosh chiqarib, harakat qilish edi. Ana shu nuqtayi nazardan ham O'zbekiston Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi g'oyasini qo'llab-quvvatladi.

Mustaqil davlatlar Hamdo'stlik bayrog'i.
Bayroqning markazida tashkilotning
emblemasi joylashgan

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi

O'zbekistonning Shanxay Hamkorlik Tashkiloti bilan aloqalari

- Shanxay Hamkorlik Tashkiloti – submintaqaviy xalqaro tashkilot bo'lib, Yevroosiyo hududining 61% ni egallaydi. ShHTning rasmiy tili rus va xitoy tili, ramzi esa oq bayroq bo'lib, uning markazida tashkilotning gerbi joylashgan. Tashkilotning shtab – kvartirasi Pekinda joylashgan. 1996- yil Shanxayda Xitoy, Rossiya, Qozog'iston, Qirg'iziston va Tojikiston davlat rahbarlarining sammitida chegara hududlari bo'yicha harbiy sohada o'zaro ishonchni mustahkamlash bilan bog'liq shartnoma (1996-yil 26-aprel) imzolanishi natijasida «Shanxay beshligi» vujudga kelgan edi. 1997–1999-yillarda Mos- kva, Almati, Bishkekda bo'lib o'tgan Shanxay beshligi»ning holati yanada mustahkamlanib, o'zaro ishonch va hamkorlik munosabatlari yangi bosqichga ko'tarildi. 2000-yil Dushanbeda O'zbekiston Respublikasi birinchi marta kuzatuvchi sifatida ishtirok etdi. 2001-yilda Xitoyda navbatdagi Shanxay sammiti bo'ldi. Unda O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimov ishtirok etib, O'zbekistonning «Shanxay forumi»ga to'la huquqli a'zo bo'lishi to'g'risida»gi Bayonotni imzoladi. O'zbekistonning «Shanxay forumi»ga kirishi munosabati bilan uning nomi «Shanxay Hamkorlik Tashkiloti – ShHT», deb o'zgartirildi.
- Sammit yakunida «ShHTni tuzish to'g'risida»gi deklaratsiya hamda «Terrorchilik, ayrimachilik va ekstremizmga qarshi kurash to'g'risida Shanxay konvensiyasi» imzolandi. 2002-yil ShHTga a'zo mamlakatlar rahbarlarining navbatdagi Sankt – Peterburg sammitida uchta hujjat: ShHTga a'zo davlatlar rahbarlarining deklaratsiyasi, ShHT Xartiyasi, ShHTga a'zo davlatlar o'rtasida Mintaqaviy antiterror tuzilmasi (MATT) haqidagi Bitim imzolangan

ShHTning oliy organlari:

- «Davlat boshliqlari Kengashi»;
- «Hukumat boshliqlari Kengashi (Bosh vazirlar)»;
- «Tashqi ishlar vazirlari Kengashi» (2002-yil birinchi majlisi boʻlib oʻgan);
- «Milliy muvofiqlashtiruvchilar Ken- gashi»;
- «Vazirlar va (yoki) idoralar rahbarlari Yigʻilishi» (2000-yil birinchi uchrashuvi amalga oshirilgan);
- 2002-yil tuzilgan «Mintaqaviy Antiterror tuzilmasi (MATT)»;
- 2004-yil yanvar oyidan ish boshlagan
- Kotibiyat va boshqalar.

ShHT xaritasi

ShHTga a'zo davlat rahbarlari. 2017-yil

Atamalar izohi!

- **Transchegaraviy** – chegaralararo, bir necha davlat hududidan
- o'tuvchi. Daryolar va yo'larga nisbatan qo'llaniladi.
- **Shafe** – (tarafini oluvchi, homiy; vositachi) birovga yon bosuvchi, homiylik qiluvchi; homiy.

Savol va topshiriqlar:

- Shanxay hamkorlik tashkilotining maqsad va vazifalarini sanang.
- «ShHT xaritasi» rasmiga qarab, yashil, pushti va siyohrangda berilgan davlatlar nomini ayting. Ranglarning mazmunini izohlang.
- ShHTda O'zbekistonning ishtiroki dinamikasini xronologik tar- tibda izohlang.